

ПРАВИЛА ДЛЯ АВТОРІВ

Загальні положення

Збірник наукових праць «Проблеми радіаційної медицини та радіобіології» публікує оригінальні та оглядові роботи з актуальних проблем радіаційної медицини та радіобіології, в яких розглядаються результати досліджень, присвячених

- вивченню стану здоров'я осіб, які зазнали впливу чинників Чорнобильської катастрофи та інших ядерних аварій, мали чи мають контакт з джерелами іонізуючого випромінювання у професійній діяльності або під час лікування,
- оцінці медико-демографічних наслідків радіаційних та ядерних аварій,
- дозиметрії внутрішнього опромінення мешканців радіоактивно забруднених територій та інших категорій постраждалих,
- медичному та біофізичному контролю стану здоров'я і професійної придатності персоналу об'єкту «Укриття»,
- ретроспективній дозиметрії в рамках епідеміологічних досліджень,
- дослідженню механізмів безпосереднього і віддаленого впливу іонізуючої та неіонізуючої радіації на організм людини і тварин,
- формуванню віддалених наслідків опромінення,
- проведенню профілактичних заходів, спрямованих на охорону здоров'я населення.

Автори при підготовці та оформленні статей мають керуватися положеннями, розробленими редакцією на підставі рекомендацій Державної асоціації колеґії МОН України та «Єдиних вимог до рукописів, які подаються у біомедичні журнали. Правила написання та редагування матеріалів», розроблених Міжнародним комітетом редакторів медичних журналів (Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing and Publication of Scholarly Work in Medical Journals (ICMJE Recommendations, formerly the Uniform Requirements for Manuscripts); <http://www.icmje.org>).

Статті публікуються двома мовами: українською/російською та англійською.

На Інтернет сайті видання (<http://radiationproblems.org.ua>) українською та англійською мовами представляється зміст випусків збірників, анотації статей з ключовими словами та адресами авторів, у вільному доступі – повні тексти статей з

малюнками, таблицями, списками використаної літератури.

Збірник наукових праць виходить раз на рік.

Публікація статей для авторів безоплатна.

Порядок подання рукописів

Для розгляду питання про публікацію статті до редакції збірника необхідно надіслати поштою або представити особисто:

- 1) рукопис (роздруковку) статті українською/російською або англійською мовою, підписаний на останній сторінці всіма авторами;
- 2) рукопис (роздруковку) статті англійською мовою – автентичний переклад українського/російського варіанту статті;
- 3) відомості про всіх авторів із зазначенням прізвища, імені та по батькові, наукового ступеня, вченого звання, посади та місця роботи (українською/російською та англійською мовами);
- 4) експертний висновок про можливість відкритого опублікування статті;
- 5) супровідний лист-клопотання з організації, де була виконана робота (або лист автора);
- 6) рецензію від відомого фахівця в даній галузі науки; підпис рецензента обов'язково має бути завіреним;
- 7) в електронному вигляді додаються:
 - електронні версії статті двома мовами, повністю ідентичні роздруковці; назву файла треба вказувати латинськими літерами, відповідно до прізвища першого автора;
 - відомості про авторів;
 - рисунки у графічному форматі.

Електронні версії статті надіслати електронною поштою на адресу редакції: rad_problems@ukr.net.

Обсяг оригінальної статті не повинен перевищувати 10–12 сторінок, оглядової – 15–20. Більший обсяг статті з оригінальними дослідженнями допускається в індивідуальному порядку, за рішенням редколегії.

Рецензування

Усі статті проходять обов'язкове рецензування за профілем наукового дослідження членами редакційної колеґії або незалежними експертами.

Рецензування проводиться конфіденційно як для автора, так і для рецензентів. Рукопис направляється

ся рецензенту без зазначення імен авторів і назви установи.

Редакція електронною поштою повідомляє автору результати рецензування.

За відсутності значущих зауважень рецензента стаття приймається для подальшої роботи.

За необхідності зміни рукопису відповідно до зауважень рецензента, редакція повертає рукопис статті і рецензію авторам для переробки або аргументованої відповіді рецензенту. Перероблений авторами рукопис повторно надсилається рецензенту і в разі, відсутності повторних зауважень, стаття приймається для подальшої роботи.

У разі висновку рецензента про неможливість публікації статті, редколегія приймає рішення про її відхилення і повідомляє про це авторів.

Остаточне рішення про доцільність публікації статей приймає редакційна колегія.

Рукописи статей не повертаються.

Оригінали рецензій зберігаються в редакції впродовж року з моменту публікації.

Технічні вимоги до тексту статті

Приймаються статті, набрані в редакторі MS Word for Windows (шрифт Times New Roman, кегль 12, через 1,5 інтервалу, розмір паперу А4 (210 x 297 мм), поля з усіх боків – по 2 см, сторінки пронумеровані). Якщо при підготовці статті у програмі Word була використана функція «Рецензування», то перед тим, як зберегти файл, потрібно відмінити функцію «Рецензування», після чого використати функцію «Прийняти всі зміни в документі».

Послідовність розміщення матеріалу статті:

- 1) індекс УДК;
- 2) ініціали, прізвища авторів;
- 3) установа, де виконана робота (без абревіатур), поштова адреса;
- 4) заголовок статті;
- 5) анотація;
- 6) ключові слова мовою статті – від 5 до 10 слів або словосполучень, що розкривають зміст статті;
- 7) текст статті;
- 8) список використаної літератури;
- 9) ініціали і прізвища авторів, установа, де виконана робота, анотація і ключові слова російською мовою, якщо мова статті українська, або українською, якщо мова статті російська.

Заголовок статті має бути максимально коротким, інформативним, без скорочень.

Якщо автори статті працюють в різних установах, то біля кожного прізвища (надрядковою циф-

рою в кінці) вказують, хто в якій установі працює, а також хто з авторів відповідає за листування (зірочка поряд з надрядковою цифрою). Автор, який відповідає за листування має чітко зазначити, чи можна наводити при публікації статті його електронну адресу.

Порядок оформлення англomовного варіанту статті такий же.

У разі подання англomовної статті наявність анотацій двома мовами обов'язкова

На останній сторінці – прізвище, ім'я та по батькові, поштова та електронна адреси, номери телефонів (службовий, домашній або мобільний) автора, з яким редакція має спілкуватися.

В анотації обов'язково необхідно зазначити ініціали та прізвища усіх авторів статті, організацію(ї), де була виконана робота, повну назву статті. Анотація оригінальної статті (не більше 300 слів) має бути структурована за заголовками рубрик статті: а) мета дослідження; б) матеріали і методи; в) результати; г) висновки. Анотації оглядових статей неструктуровані (до 100–150 слів).

Текст. Стаття має бути ретельно відредагована та вивірена авторами. Виправлення і позначення від руки не допускаються. Виклад матеріалу має бути чітким, без довгих вступів і повторів.

Усі позначення і найменування одиниць фізичних величин повинні бути подані у відповідності до Міжнародної системи одиниць (СІ). Якщо дослідження виконувалося на приладах, які дають показники в інших одиницях, необхідно останні перевести в систему СІ, подавши несистемні одиниці в круглих дужках.

Терміни подаються згідно з термінами і поняттями, визначеними в Державних гігієнічних нормах «Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97)»; міжнародною анатомічною та гістологічною номенклатурами, правилами генетичної номенклатури; біохімічні терміни, скорочення, умовні позначення – з урахуванням правил їх використання, рекомендованих Комісією з біохімічної номенклатури Міжнародної біохімічної спілки; назви хвороб – за Міжнародною класифікацією хвороб 10-го перегляду; назви фармакологічних препаратів – за Міжнародними непатентованими назвами (INN). Скорочення слів не допускаються, за винятком загальноживаних. Абревіатури (лише великими буквами) включаються в текст тільки після їх першого згадування з повним розшифруванням. Дані, представлені в таблицях, не повинні дублювати дані рисунків і тексту статті, та навпаки.

Автори несуть повну відповідальність за зміст та вірогідність наведених у статті даних.

Оригінальні статті повинні містити такі чітко розмежовані розділи: 1) вступ; 2) мета дослідження; 3) матеріали і методи; 4) результати та їх обговорення; 5) висновки; 7) список використаної літератури. Оглядові статті можуть бути неструктуровані або розподілені на розділи.

Вступ. Коротко висвітлюються: постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми та на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття.

Мета статті (постановка завдання). Коротко і чітко формулюються мета або завдання дослідження, або ж гіпотеза, яка перевіряється.

Матеріали і методи. Стисло, але чітко мають бути описані дизайн дослідження і аналіз даних, таким чином, щоб інші дослідники могли відтворити результати дослідження. Тут наводять посилання на загальноприйняті методи, короткий опис і посилання на детальний виклад вже опублікованих, але ще недостатньо відомих методів, опис нових і суттєво модифікованих методів, обґрунтовують їх застосування. Детально описують тільки нові методи. Назви апаратів, матеріалів і реактивів, фірм, слід подавати в оригіналі (без перекладу).

В цьому розділі слід чітко і детально описати, яким чином відбирались хворі для спостережень або тварини для експериментів (в т. ч. контрольні групи), включаючи критерії відбору та виключення.

В експериментальних дослідженнях слід зазначити вид, стать та кількість тварин, методи анестезії при маніпуляціях або заборі у них проб, матеріалів для лабораторних досліджень, способи евтаназії тварин згідно з «Правилами проведення робіт з використанням експериментальних тварин».

Клінічні дослідження мають проводитися згідно зі стандартами «Належної клінічної практики» (Good Clinical Practice) і принципами Хельсінкської Декларації. Учасники дослідження мають бути ознайомлені з метою та основними положеннями дослідження, після чого повинні підписати письмово оформлену згоду на участь в дослідженні. Авторам необхідно навести деталі вказаної проце-

дури при описі протоколу дослідження і вказати, що Комітет з медичної етики схвалив протокол дослідження.

В кінці розділу «Матеріали і методи» виділяється підрозділ «Обробка даних», в якому вказується, якими методами обробки даних користувався автор. При описі структури дослідження і статистичних методів необхідно вказати, який статистичний пакет, які комп'ютерні програми, доступні для пересічного користувача, було використано при статистичному опрацюванні результатів. За можливості, рекомендується використання стандартних статистичних методів з посиланням на відомі посібники і підручники. Для нетрадиційних або нових статистичних методів слід наводити відповідні посилання, в яких опубліковано детальний опис застосовуваних математичних методів і алгоритмів.

Автори оглядових статей повинні включити в них розділ, в якому описуються методи, використані для знаходження, відбору, отримання інформації та синтезу даних.

Результати та їх обговорення – виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Результати. Їх належить представляти в логічній послідовності в тексті, в таблицях і рисунках. В тексті не варто повторювати дані таблиць і рисунків, потрібно говорити лише про їх порівняння. Підсумовуючи кількісні дані, необхідно наводити не лише відносні (наприклад, проценти), але й абсолютні їх значення, а також вказувати, які статистичні методи були застосовані для їх аналізу.

Обговорення. Містить лише інтерпретацію результатів, а не їх повторення. Слід виділити нові і важливі аспекти результатів проведеного дослідження, проаналізувати можливі механізми чи трактування цих даних, за можливості зіставити їх з даними інших дослідників. В обговорення можна включити обґрунтовані рекомендації для практики та можливі перспективи застосування отриманих результатів у майбутніх дослідженнях.

Висновки. В них формулюються результати вирішення проблеми, вказаної у заголовку і меті статті.

Висловлення вдячності (у разі необхідності).

Ілюстрації. Рисунки мають бути чіткими, фотографії – контрастними. Рисунки розміщуються в тексті (додатково додаються в окремих файлах), назви рисунків і підписи до них подаються під ри-

сунками. У підписках мають бути пояснені всі криві, букви, цифри, інші умовні позначення. Посилання на основний текст допускаються, щоб уникнути повторів і неясностей. У підписах до мікрофотографій потрібно вказати ступінь збільшення та метод забарвлення.

Рисунки (схеми, графіки, діаграми, фото) подають у чорно-білому форматі, графіки і діаграми – виконані як діаграми Word або у форматі MS Excel. Вони повинні містити всі необхідні позначення координатних осей, кривих, інших деталей. Всі лінії, криві, символи, позначення осей мають бути зображені чітко (лінії кривих товщі координатних осей). Всі написи на рисунках виконуються мовою статті. Тонові рисунки, фотографії мають бути збережені у форматі TIFF або JPEG.

Таблиці повинні бути наочними, мати назву і порядковий номер, містити стислі, необхідні дані. В них мають бути чітко вказані розмірність показників і форма подання даних ($M \pm m$; $M \pm SD$; M_t ; M_o ; перцентилі тощо). Всі цифри, підсумки і відсотки в таблицях мають бути ретельно вивірені і відповідати згадуванню у тексті. На кожен рядок таблиці має бути посилання в тексті. Всі пояснення, включаючи розшифровку аббревіатур подаються в примітках.

Формули слід подавати у форматі MS Equation, нумерують їх у круглих дужках праворуч. Формули великого розміру записуються у кілька рядків. В математичних формулах слід виділити курсив, великі та малі букви, які мало відрізняються за своїм написанням: P і p, C і c, K і k тощо.

Список використаної літератури

При оформленні списку перевагу слід надавати публікаціям останніх років. Джерела літератури подають у порядку згадування в тексті. Посилання в тексті позначають арабськими цифрами у квадратних дужках. Посилання на неопубліковані роботи не допускаються. За правильність наведених у списку літератури даних відповідальність несуть автор(и). В україномовному/російськомовному варіанті статті список використаної літератури оформляють згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

В англomовному варіанті статті список використаної літератури (**References**) теж наводиться повністю, однак у ньому при оформленні україномовних/російськомовних джерел літератури *транслітеруються прізвища авторів і назва журналу, збірника тощо, назва статті перекладається на англійську.*

При транслітерації україномовних джерел слід керуватися Постановою № 55 Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. "Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею" (<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF>). Для зручності транслітерації україномовних джерел можна скористатися онлайн-конверторами: <http://www.slovnyk.ua/services/translit.php>; <http://ukrlit/transliteratsiia>; <http://translit.kh.ua>; російськомовних: <http://www.translit.ru>; http://shub123.ucoz.ru.Sistema_transliterazii.html.

Для формування REFERENCES слід користуватися стилем Vancouver, формалізованому International Committee of Medical Journal Editors у документі «Citing Medicine» і прийнятому Національною медичною бібліотекою США для баз даних MEDLINE/ PubMed. Детальну інформацію щодо оформлення References у відповідності з цим стилем можна отримати на сайті: <http://www.nlm.nih.gov/citingmedicine>. Назви періодичних видань мають бути скорочені у відповідності до стилю, прийнятого в Index Medicus. Уточнити скорочені назви журналів (розшифрувати/знайти правильні скорочення) можна на відповідних сайтах журналів або на сайті PubMed: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/nlmcatalog/journals>.

Етичні питання

Авторство. Всі особи, позначені як «автори», мають відповідати критеріям цього поняття. Участь кожного учасника в роботі повинна бути достатньою для того, щоб взяти на себе відповідальність за її зміст. Право називатися автором ґрунтується на значному вкладі в концепцію і дизайн дослідження або в аналіз та інтерпретацію даних; підготовці тексту статті або внесенні принципових змін; остаточному затвердженні версії, яка подається до друку.

Участь, що полягає тільки в забезпеченні фінансування або підборі матеріалу для статті, не виправдовує включення до складу авторської групи. Загальне керівництво дослідницьким колективом також не вважається достатнім для авторства.

Порядок, в якому будуть вказані автори, визначається їх спільним рішенням.

Всі члени колективу, які не відповідають критеріям авторства, повинні бути перераховані за їх згодою у розділі «Вираз вдячності».

Редактори мають право запитати у авторів, який внесок кожного з них в написання статті; ця інформація може бути опублікована.

Конфлікт інтересів. Конфлікт інтересів, що стосується конкретного рукопису, виникає в тому випадку, коли один з учасників процесу рецензування або публікації – автор, рецензент або редактор – має зобов'язання, які могли б вплинути на його або її думку (навіть якщо це і не відбувається насправді) через наукове суперництво, інтелектуальні пристрасті, особисті або фінансові відносини.

У рукописі повинні бути згадані всі особи та організації, що сприяли виконанню дослідження (фінансова підтримка, інший матеріальний чи особистий внесок у збір, аналіз та інтерпретацію даних).

Учасники процесу рецензування та публікації повинні повідомляти про наявність конфлікту інтересів. Автори повинні вказувати імена тих, кому, на їх думку, не слід направляти рукопис на рецензію у зв'язку з можливим, як правило професійним, конфліктом інтересів. Автори при поданні рукопису несуть відповідальність за розкриття своїх фінансових та інших конфліктних інтересів, здатних вплинути на їх роботу.

Рецензенти повинні повідомляти редакції про всі конфлікти інтересів, які можуть вплинути на їх думку про рукописи; вони повинні відмовитися від рецензування конкретної статті, якщо вважають це виправданим. У свою чергу редакція повинна мати можливість оцінити об'єктивність рецензії і вирішити, чи не варто відмовитися від послуг даного рецензента.

Редколегія може використовувати інформацію, представлену в повідомленнях про наявність конфлікту інтересів і про фінансовий інтерес, як основу для прийняття редакційних рішень.

Редактори, які приймають рішення про рукописи, не повинні мати особистого, професійного чи фінансового інтересу/участі в будь-якому питанні, який вони можуть вирішувати.

Дотримання прав хворих та конфіденційність. Хворі мають право на збереження конфіденційності, яку не можна розкривати без їх згоди. Інформація, що дозволяє встановити особу, включаючи імена хворих, ініціали, номери лікарень та історій хвороби, не повинна публікуватися у вигляді письмових описів, фотографій і родоводів, якщо тільки ця інформація не представляє велику наукову цінність або якщо хворий (або батько, або опікун) не надасть (нададуть) письмову згоду на публікацію. Автори повинні повідомити хворим, чи існує ймовірність того, що матеріал, який доз-

воляє встановити особу, після публікації буде доступний через Інтернет. Автори повинні надати до редакції письмову інформовану згоду хворого на поширення інформації і повідомити про це в статті.

Захист людини і тварин при проведенні наукового дослідження. Якщо в статті є описи експериментів за участю людини/людей, автори повинні вказати, чи проводилися вони у відповідності з етичними стандартами комітету, відповідального за експерименти за участю людини/людей (що входить до складу установи або національного) і Гельсінкської декларації 1975 року та її переглянутого варіанту 2000 р. У сумнівних випадках автори повинні представити обґрунтування їхніх підходів і доказ того, що експертна рада установи затвердила аспекти дослідження, які викликають сумніви.

При описі експериментів за участю тварин автори повинні вказати, чи виконувались вимоги «Правил проведення робіт з використанням експериментальних тварин» та правил установи щодо утримання і використання лабораторних тварин.

Публікація негативних результатів. Багато досліджень, що показують негативні результати, насправді є незавершеними/неостаточними. Можливість публікації неостаточних результатів досліджень розглядається редколегією в особливому порядку, оскільки часто такі статті не мають біомедичної цінності.

Множинні публікації. Редакція не розглядає рукописи, одночасно представлені для публікації в інші журнали, а також роботи, які в основному вже були опубліковані у вигляді статті або стали частиною іншої роботи, представленої або прийнятої для публікації іншим друкованим виданням або електронним засобом масової інформації. Це не виключає можливості розгляду статті, не прийнятої до публікації іншим журналом, або повного опису, представленого після публікації попередніх результатів, тобто тез або постерних повідомлень, представлених на наукових конференціях.

Редакція залишає за собою право на наукове та літературне редагування статті.

Статті, оформлення яких не відповідає вказаним вимогам, розглядатися не будуть.

Авторам надсилаються авторські екземпляри збірника.